

آموزش «ابستهلال» رویت هلال ماه برای عموم

نویسنده: حسن سنجری

www.ketab.ir

سرشناسه	سنجری، حسن، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور	آموزش «استهلال» رویت هلال ماه برای عموم / مؤلف و تهیه و تنظیم حسن سنجری
مشخصات نشر	تهران: به آفرین، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۰۵ ص: مصور، جدول، ۱۴/۵ × ۱۲/۵ س.م.
شابک	۰-۳۹-۵۳۵۵-۶۰۰-۹۷۸-۸۵۰۰ تومان
وضع فهرست‌نویسی: فیا	
داشت	کتابنامه: ص. ۱۰۴-۱۰۵.
موضوع	رویت هلال ماه (فقه)
موضوع	Sighting of the new moon:
رده‌بندی کنگره	۹۶۰ ۱۸۸/۱۳ س BP
رده‌بندی دیویی	۷/۳۵ :
شماره کتابشناسی ملی	۴۶۳، ۲۹۴ :

نام کتاب: «استهلال» رویت هلال ماه برای عموم
نویسنده: حسن سنجری
تصاویر: گرافیک داخل کتاب زینب آزاد سنجری
طرح جلد کتاب: آرش توپچی‌زاده
حروفچین: سیده لیلا موسوی
ناشر: به آفرین
نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶
شمارگان: ۱۰۰۰
قیمت: ۸۵۰۰ تومان
شابک: ۰-۳۹-۵۳۵۵-۶۰۰-۹۷۸

خ انقلاب - خ دانشگاه - کوچه شهید قدیری - پلاک ۲۰ - طبقه همکف
تلفن: ۶۶۹۶۸۳۷۱

فهرست مطالب

صفحه	موضوع
۷	پیشگفتار
۹	مقدمه
۱۱	جهت‌یابی و تقویم شمسی
۲۱	مختصات آفاقی، سمتی
۲۳	چگونگی رویت این «اسهرا»
۲۷	تمرین رویت و رصد امگاس
۴۳	تمرین رویت و رصد صبحگاهی
۵۵	آشنایی با بعضی از مفاهیم و اصطلاحات
۶۹	قمر در عقرب و دیدگاه فقهی آن
۷۹	راه‌های ثابت شدن اول ماه قمری
۹۳	آیات و روایات و مبانی فقهی
۱۰۳	فهرست موضوعی
۱۰۴	منابع و مأخذ

پیشگفتار

در رابطه با موضوع رویت هلال کتاب‌های متعددی نوشته شده است که بعضی در خصوص مباحث فقهی آن در مذاهب اسلامی بحث شده است و بعضی دیگر از نظر پارامترهای نجومی هلال در رویت مباحثی را آورده‌اند. در این اهل نظر و کسانی که از اطلاعات نجومی و فقهی به اندازه کافی برخوردار هستند مفید و کارآمد می‌باشد ولی شاید برای عموم مردم که با این مباحث کمتر آشنا هستند زیاد کارآمد نباشد.

لذا: از ویژگی‌های بکار رفتن در نگارش این کتاب سعی شده است کسانی که از معلومات فقهی و نجومی لازم آگاهی ندارند نیز بتوانند با مقدمات چگونگی رویت ظاهری هلال آشنا شوند و تلاش شده که مباحث و مفاهیم مربوطه به اندازه سطح اطلاعات و ظرفیت عامه مطرح تا علاقه‌مندان به آن آشنا گردند.

و در ارائه مطالب؛ بنا را بر روان و سهل بودن رویه آموزش قرار داده و به همین منظور از تصاویر و اشکال مختلف نیز کمک گرفته شده است، در اینجا لازم است از تلاش و زحمات خانم مهندس زینب آزاد سنجری که کار تهیه و تنظیم تصاویر هندسی و چند بعدی کتاب

را بر عهده گرفتند تشکر و قدردانی نمایم، قبل از ورود به بحث استهلال و چگونگی رویت ظاهری «هلال» لازم است به عنوان مقدمه با موضوعاتی چون جهت یابی، قبله شناسی، مختصات افقی و سمتی و که از ملزومات فراگیری آموزش «رویت هلال» است آشنا شویم. از دوستان صاحب نظر تقاضا می‌کنم جهت رفع کاستی‌ها و بهبود کیفی مباحث از نقطه نظرات خود ما را یاری فرمایند.

باتشکر حسن آزاد سنجری

مقدمه

در شریعت مقدس اسلام بسیاری از وظایف و عبادات فردی و اجتماعی مسلمان بر اساس ماه‌های قمری می‌باشد.

و ماهی قمری از نگاه ساکنان زمین پس از مقارنه^۱ ماه و خورشید شروع و پس از حدود ۲۹ روز و ۱۲ ساعت ... حرکت و گردش ماه و زمین، ماه نو دیگر آغاز می‌شود.

از آنجا که هر ماه قمری ۲۹ یا ۳۰ روز می‌باشد لذا یک سال قمری حدود ۱۰ الی ۱۱ روز کوتاه‌تر از سال شمسی است و در هر سال شمسی این ماه‌ها تقریباً به همین مقدار زودتر از سال قبل آغاز می‌شوند.

و دوازده ماه در تقویم هجری قمری به ترتیب عبارتند از: محرم و صفر، ربیع الاول، ربیع الثانی، جمادی الاول، جمادی الثانی، رجب، شعبان، رمضان، شوال، ذیقعد و ذیحجه.

همان‌طور که اشاره شد شروع هر ماه قمری با مشاهده قرار گرفتن ماه و خورشید می‌باشد، باید توجه داشت زمان مشاهده مهلال در هر ماه با ماه دیگر ممکن است تفاوت داشته باشد.

---

۱. لحظه مقارنه: در یک خط موازی قرار گرفتن ماه و خورشید نسبت به زمین.

به هر حال؛ ضرورت بحث از رویت هلال و اثبات اول ماه؛ به خاطر نقش و تأثیر ماه های قمری در رفتار و اعمال عبادی مسلمانان است بخش مهمی از دستورات «واجب» شرع مقدس متعلق به وزهای معین است مانند:

۱. مال و مناسک حج و عید قربان ...

روژه ماه مبارک رمضان و اعمال شب قدر، عید فطر ...

و برخی از اعمال «مستحب و یا فضیلتی» که تأکید فراوان بر آنها شده، اهمیت نقش رویت هلال را می‌رساند، همان‌طور که می‌دانیم اول ماه مبارک روزه اش واجب و اگر رویت هلال شوال ثابت شود «عید فطر» روزه در آن حرام است، می‌بینیم که با یک روز کم و زیاد شدن عمل حرام و واجب بایشان تغییر می‌کند.

همچنین روزهایی مثل آخر شبان «یوم الشک» و شب‌های قدر از جمله اموری هستند که گاهی اوقات بر روی شکیانی را یا به سهو یا به عمد مطرح می‌کنند.

می‌بینیم که ضرورت بحث از «اثبات اول ماه قمری» چه میزان در زندگی و وظایف مسلمانان و همچنین در انجام تکالیف شرعی آنان حائز اهمیت می‌باشد.